

Дем'яненко Анна Юрійвна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ЧЛЕНСТВО У НАЦІОНАЛЬНІЙ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

У липні 2012 було прийнято Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». В ст. 45 цього Закону йде мова про таке утворення в інституті адвокатури, як Національна асоціація адвокатів України (НААУ). Відповідно до цієї статті Національна асоціація адвокатів України є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України. Ця організація утворюється з метою забезпечення реалізації завдань самоврядування адвокатів [4].

Положення ст.45 вказаного Закону викликає досить багато розбіжностей серед науковців. Особливо ці суперечності стосуються тези про те, що всі адвокати, що отримують свідоцтво на зайняття адвокатською діяльністю, одразу вступають до асоціації. Ця теза закріплена у ч. 6 ст. 45 Закону. Зокрема С. Сафулько вважає, що обов'язковий вступ до утворення суперечить незалежності адвокатури, що є одним з основних принципів її діяльності. М. Димитрова вбачає, що у подальшому в цих діях може з'явитись можливість привласнення влади керівниками організаційних форм адвокатського самоврядування [2].

Деякі науковці виступають проти обов'язковості вступу до асоціації, бо це суперечить ч. 3 ст. 22 КУ в якій йде мова про те, що у разі прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод не допускається. Також у ч. 4 ст. 36 Конституції міститься положення про те, ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян [7]. Міжнародно правові акти також містять норми, яким суперечить положення про обов'язковий вступ до НААУ. Зокрема, стаття 11 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод вказує на право на свободу об'єднань, яке має кожна особа [6] та ст. 20 Загальної декларації прав людини вказує на те, що ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації [3].

Також наголошується на тому, що наявність свідництва не є волевиявленням адвоката на вступ до асоціації, оскільки на момент прийняття закону більшість адвокатів вже мали таке свідцтво.

Проаналізувавши статут НААУ та Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ми дійшли висновку, що асоціація позиціонує себе як юридичну особу публічного права. Але необхідно звернути увагу на статтю 81 Цивільного кодексу України, який виступає джерелом норм, які регулюють діяльність юридичних осіб приватного та публічного права. Ця стаття наголошує, що юридична особа публічного права може бути створена розпорядчим актом голови держави, органу державної влади та місцевого самоврядування [10].

В Конституції України НААУ не виступає юридичною особою публічного права. В Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» також не вказується того, що асоціація має такий статус [1]. Отже, можна зробити висновок, що Національна асоціація адвокатів України є громадською організацією.

Але в п. 5 ч. 2 ст. 2 Закону України «Про громадські об'єднання» наголошується на тому, що цей закон не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації та припинення організацій, що регулюються самостійно, а також організацій, які здійснюють професійне самоврядування [5], хоча НААУ виступає саме професійною організацією.

Особливий правовий статус таких асоціацій закріплюють і рішення Європейського суду із прав людини. Так у справі «А. й інші проти Іспанії» (“A. and others v. Spain”) [8] було прийнято рішення, у якому зазначається, що асоціація адвокатів є окремим інститутом публічного права та має на меті сприяння наданню кваліфікованої юридичної допомоги. Враховуючи статус асоціації, факт того, що реєстрація членом асоціації є відкритою для всіх тих, кого задовольняють встановлені законом умови, а адвокати, що подавали позов до Європейського суду з прав людини не обмежені у створенні або приєднанні до інших об'єднань, суд зробив висновок, що така організація не може розглядатися як об'єднання, передбачене ст. 11 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод. Суд відмовив у задоволенні скарги заявників-адвокатів про порушення їхніх прав. Такими позиціями Європейський суд користується і в справі Ордену лікарів (рішення у справі Ле Конт, ван Левен і де

Мейер проти Бельгії (“Le Compte, Van Leuvenand De Meyere v. Belgium”) [9].

Проаналізувавши вищезазначене можна зробити висновок, що на даний момент в законодавстві України не закріплено особливого статусу Національної асоціації адвокатів України. Діючі норми суперечать одна одній, а саме ст. 45 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» порушує норми закріплені не лише в українському, а й міжнародному законодавствах. На нашу думку вступ в асоціацію може бути обов'язковим лише у тому випадку, якщо в майбутньому будуть внесені зміни у законодавство України, яким буде проголошено особливий статус інституту адвокатури, а також більш точно закріплено статус Національної асоціації адвокатів України.

Список використаних джерел

1. Балон І. Щодо обов'язкового членства в Національній асоціації адвокатів України / [Електронний ресурс] / І. Балон, В. Радченко, А. Павлюк // Правовий тиждень. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=123070>
2. Заборовський В. В. Чи порушує обов'язкове членство адвоката в Національній асоціації адвокатів України конституційне право громадянина на свободу об'єднань та принцип незалежності адвокатської діяльності? / В. В. Заборовський. // Конституційно-правові академічні студії. – 2017. – №1. – С. 27–34.
3. Загальна декларація прав людини від 10 рудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – №93. – Ст. 89
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 27. – С. 282. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17?find=1&text=%F1+45#w11>
5. Про громадські об'єднання: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 1. – Ст. 1. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року II Офіційний вісник України. – 1998. – №13. – Ст. 270.
7. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 141.

8. Рішення Європейського суду із прав людини у справі “A. and others v. Spain” (Заява № 13750/88) від 2 липня 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf?library=ECHR&id=001-82944&filename=v.%20ESPAGNE.pdf>
9. Рішення Європейського суду із прав людини у справі “LeCompte, Van Leuvenand De Meyere v. Belgium” (Заява № 6878/75) від 23 червня 1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57522>
10. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
Науковий керівник: старший викладач Нестерчук Л. П.

Журавель Анастасія Вікторівна

студентка 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ
У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ**

Наприкінці XX століття, а саме 24 серпня 1991 р. український народ обрав курс на розбудову нової суверенної незалежної України на засадах демократії, поваги та дотримання прав і свобод людини. За 27 років Україна зазнала чималих змін, які вплинули на розвиток права й обумовили необхідність кардинальних конституційних змін та реформування багатьох правових інститутів. Не дивно, що зараз користуються старими нормативно-правовими актами, адже абсолютна нова нормативно правова база не може бути створена в одну мить. Тому в наш час виникає потреба у своєчасному прийнятті законів та їх систематизації, а отже – потрібен механізм для здійснення даних дій, одним із найважливіших елементів, якого є прокуратура.

Але питання якою має бути дійсна оптимальна модель прокуратури залишається відкритим. Для того, щоб відповісти на це питання, треба чітко визначити місце та роль прокуратури в механізмі держави.